De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**, Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE** van **De Heraut**, Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Insendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 10 Juni 1888. N°. 546.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden *f* **1.20.** Afzonderlijke nummers aan het Bureel **10** Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel, Warmoesstraat **106**, te Amsterdam.
Advertentiën: van **1** tot **6** regels **90** Cent; voor elken regel meer **15** Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen **10** Ct. per regel.

De Opstanding.

ZEVENTIENDE ZONDAGSAFDEELING.

IV. (*Slot.*)

> Maar nu, Christus is opgewekt uit de dooden, en is de eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn. (1 Cor. 15 : 20)

Het recht verstand van de Opstanding Christi, in haar beteekenis voor Gods kinderen, hangt uitsluitend aan het klare, heldere inzicht in het feit, dat hij ons *Hoofd* is en wij de leden zijns *lichaams* zijn.

Onder de folteringen van de pijnbank uit boozer eeuwen was ook deze gruwzame pijniging, dat men iemands hoofd klemde in twee ijzeren halfronden, met pennen van binnen. Zat nu iemands *hoofd* daartusschen geklemd, dan was immers ook *heel het lichaam* zijn vrijheid kwijt en door het geklemde *hoofd* gebonden en genageld aan die plek. En omgekeerd, als straks de schroeven van het ijzeren werktuig dat om het hoofd geklemd zat, wierden losgedraaid, dan was de bevrijding van het *hoofd* immers tegelijk de vrijmaking van het *lichaam*. Het *hoofd* kon niet geklemd worden, of het *lichaam* zat tegelijk vast aan de stang. Maar ook, het *hoofd* kon niet weer vrij uitgaan, of tegelijk met het *hoofd* kwam ook het *lichaam* vrij.

En zoo nu ook is het met den Christus.

Hij is ons *Hoofd*, en de kinderen Gods zijn zijn mystiek *lichaam*. Dientengevolge kan *hij* niet aan het kruis geslagen, of zij gingen met hem in den dood; maar ook *hij* kon niet uit den dood vrij komen, of heel het lichaam wierd vrij met hem.

Het *hoofd* rekent altoos tegelijk voor het *lichaam*, en het lichaam is altijd gerekend in het *hoofd*.

Houd deze waarheid onveranderlijk vast en al de raadselen van Jezus' Opstanding zullen u ontsluierd worden. Ge zult het dan verstaan, wat de heilige apostel zegt: „dat God u mede opgewekt heeft" toen Hij Christus uit de dooden opwekte. Maar ook wat Paulus aan de kerk van Christus schreef: „Indien Christus niet opgewekt is, zoo zijt gij nóg in uwe zonden, zoo zijn dan ook verloren die in Christus ontslapen zijn. Maar nu Christus is opgewekt uit de dooden, en de eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn."

Immers, Christus, uw Hoofd, stierf in de gestalte van een schuldige en gevloekte, die zonde gemaakt was. Is nu deze Christus, uw Hoofd, onder dien doem gebleven, dan is hij nog in die gestalte, dan is dit nóg zijn staat in rechten voor God. En natuurlijk, dan deelt gij dezen staat met uw Hoofd, en zijt dus nog in uwe zonden.

Maar ook omgekeerd, is Christus, uw Hoofd, door zijn Opstanding, uit dien staat van een *schuldige* in den staat van een *gerechtige* overgegaan, en heeft hij alzoo een eeuwige gerechtigheid teweeggebracht, dan schittert hij, uw Hoofd, thans ook in den staat van zuivere gerechtigheid, en bezit gij die zuivere gerechtigheid in en met hem. Nu Christus is opgewekt, zijt gij dus niet meer in uwe zonden. Gij *hebt* uwen gerechtigen staat terug, doordien hij is opgewekt. Opgewekt tot onze rechtvaardigmaking!

En in geheel gelijken zin is die Christus, uw Hoofd, nu ook *„de eersteling dergenen die ontslapen zijn,"* d. w. z. dat hij ontsliep; dat hij ontsliep als *hun Hoofd*; maar dat hij uit dezen slaap des doods weer *opstond*; en zulks evenzeer als *hun Hoofd*; zoodat in dit ontslapen en weer wakker worden van het *Hoofd* de waarborg ligt, dat ook de leden van zijn lichaam uit hun doodslaap ten leven zullen komen.

Denk u een schijndoode, die reeds afgelegd en in zijn doodkist bijgezet was; maar die straks ontwaakt, en nu zijn hoofd uit de kist steekt; — is dan dit hoofd dat weer opleeft en naar buiten komt, niet de zekere waarborg, dat ook de overige leden van het lichaam straks uit de lijkwa en uit de houten kluis zullen uittreden? Is een hoofd niet altoos eersteling? D. w. z. gaat het niet altoos voorop en heeft het niet altoos een lichaam dat volgt? En indien dan ook Christus waarlijk het *Hoofd* is, dat organisch met Gods kinderen als met zijn *lichaam* verbonden is, *moet* hij dan niet noodzakelijkerwijs *eersteling* zijn, en *moeten* dan de leden van het lichaam niet volgen? Is het anders denkbaar? Kan het *hoofd* zich ergens heen bewegen, dat het *lichaam* zich niet vanzelf mee beweegt? Zijn hoofd en lichaam niet lotgemeen van nature?

Welnu, *dat* is het dan, wat ook de Catechismus in de derde plaats als vrucht van Jezus' opstanding looft: *„Ten derde is de opstanding van Christus ons een zeker pand van onze zalige opstanding."* Een stuk belijdenis, waarbij niet gehandeld moet van *wat* onze opstanding eens zijn zal. Dit punt toch komt eerst aan de orde bij het artikel van de »*wederopstanding des vleesches*". Maar een stuk belijdenis, dat uitsluitend handelt over *den waarborg* die voor *onze* zalige opstanding, in *de Opstanding van Christus* ligt.

— —

Bedoelt deze belijdenis dan, dat Jezus' Opstanding een bewijs is voor de *onsterfelijkheid*, of wil men voor een leven na dit leven?

Stellig niet.

Althans de heilige apostel zegt niet: »Indien Christus niet is opgewekt, zoo worden ook de dooden niet opgewekt", maar juist omgekeerd in 1 Cor. 15 : 16: *„Indien de dooden* niet opgewekt worden, zoo is *ook Christus* niet opgewekt".

Dit ligt dan ook in den aard der zaak.

Zonk toch iemand zoo diep, dat alle besef van een eeuwig aanzijn hem ontging en *dit* leven *al* zijn leven wierd, hoe zou hij dan ooit aan Christus' verrijzenis uit de dooden gelooven? Dat doet zoo iemand niet. Zoo iemand gelooft aan niets meer. Aan geen Heilige Schrift. Aan geen Godheid des Middelaars. Aan geen mysterie der Vleeschwording. En hoe zou zulk een dan plotseling *wel* aan de Opstanding Christi gelooven? De uitkomst heeft dan ook getoond, dat zulke lieden reeds lang, en zeer lang, elk geloof aan Jezus' verrijzenis hebben uitgeschud, en dat het alzoo volstrekt onmogelijk is, het geloof aan de onsterfelijkheid door verwijzing naar dit voor hen niet meer bestaande feit te bewijzen.

Dit *kan* eenvoudig niet. Nooit is één eenig mensch op dien grond aan de onsterfelijkheid gaan gelooven; en slechts oppervlakkig misverstand las dit een tijdlang in het apostolisch woord.

Onze Catechismus drukte zich daarom ook zeer nauwkeurig uit, toen hij beleed: Christus' opstanding is ons een waarborg, niet van een aanzijn na den dood, maar van een *zalige* opstanding.

Immers niet enkel die van Christus zijn staan op. »De ure komt, dat *allen* die in de graven zijn, de stem (van den Zoon) hooren zullen, en zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot *de opstanding des levens*, en die het kwade gedaan hebben tot *de opstanding der verdoemenis*" (Joh. 5 : 28).

Ge ziet dus aanstonds, wat de Catechismus met zijn spreken van „*zalige* opstanding" bedoelt. Het is hetzelfde wat Jezus noemde: *de opstanding des levens*, in tegenstelling met *de opstanding der verdoemenis*.

Niet dus daarvoor, dat er onsterfelijkheid is, niet daarvoor dat er leven na den dood zij, en zelfs niet dat er een opstanding zij, maar daarvoor dat deze opstanding voor Gods kinderen een *zalige* opstanding, een opstanding *ten leven*, en niet ter verdoemenisse zijn zal, daarvoor ligt in Christus' verrijzenis waarborg.

„Opstanding" is niet hetzelfde als een „leven na den dood." Die beide zijn streng onderscheiden. Het *aanzijn na den dood* begint terstond als de ontslapene zijn laatsten ademtocht uitblies, maar de *opstanding* komt eerst eeuwen later als de Christus wederkomt ten oordeel. Paulus zegt het zoo duidelijk: „Een iegelijk in zijn orde: de eersteling Christus; daarna die van Christus zijn *in zijn toekomst*, d. w. z. bij zijne wederkomst op de wolken.

De *opstanding* ziet dus niet op het leven, op het aanzijn, op de existentie, die de gestorvenen terstond na hun dood bezitten. Neen, na hun dood volgt er eerst een ten deele beperkt leven, waarin ze nog *niet* zijn opgestaan, en waarin de heiligen van onder het altaar, de opstanding verbeidende, juist roepen: »Hoelang, o, heilige en waarachtige Heerscher!" En hun wierd gezegd, „dat ze nog een weinig tijds rusten zouden!" (Openb. 6 : 10, 11).

De *opstanding* strekt dus veel verder, en doelt eenmaal op den doodluchtigen dag des Heeren, als de triomf over zonde, ellende en dood geheel voltooid en volkomen zal uitbreken. Dit nu geschiedt terstond na den dood nog niet. De triomf dien het geloof behaalt, is nog slechts voorloopig. En de volkomen zegepraal over de onheilige machten en de vijanden Gods en de volkomen terugkeer van ongebroken paradijs-geluk, naar heel uw existentie, d.i. naar ziel en lichaam beide, en zulks in vereeniging met heel uw geslacht en met een wereld, die er bij past, om u, — dit alles toeft totdat Christus wederkomt en straks de elementen versmelten.

—

Juist daarom nu is hier een waarborg noodig.

Reeds eeuwenlang zijn Gods kinderen in den dood gegaan, niet wetende hoe lang het nog duren zou, eer die volle triomf aanbrak; maar dan toch zoo dat het voor Abraham en David, voor Johannes en Paulus reeds een machtige reeks van eeuwen wierd. En al spelt het geloof de wederkomst des Heeren *altoos* als nabij, eenvoudig omdat geen *Maranatha* ooit anders dan met onmiddellijke verwachting in ons hart kan leven, toch kan de mogelijkheid niet ontkend, dat eer de Christus weerkomt, het aantal eeuwen dat sinds der Apostelen martelaarsdood verliep, nog zal worden verdubbeld.

Een waarborg wordt dus in ons sterven gevraagd, dat, als we machteloos in ons graf wegzinken, om wel bij den Heere te zijn, maar toch lang, misschien nog eeuwen de volle zegepraal te derven, het einde geen schriklijke teleurstelling zal opleveren, maar eens zeker, eens gewisselijk de *zalige* opstanding brengt.

En dezen waarborg, deze zekerheid biedt nu de Opstanding van Christus uit de dooden, niet aan de wereld, maar aan Gods kinderen.

Niet aan de wereld. Want de wereld belijdt hem niet als haar Hoofd. Zelfs verstaat een kind der wereld er niets van, wat dat zeggen wil: Christus *ons Hoofd!* Maar een kind van God verstaat dat wel. Hij ontwaart dat lichaam Christi in het trekken van de banden des levens en der liefde onder Gods heiligen. Hij voelt zich in dit lichaam als een ingevoegd lid. En als lid in dat lichaam inzijnde, beseft hij, hoe Christus voor heel dat lichaam het denkend, het alles beslissend, het eenig zelf-levend *Hoofd* is.

En naar gelang nu zijn zielsbanden aan dien Immanuël weer inniger gaan trekken, naar die mate wordt dat *Hoofd des lichaams* hem weer een macht in zijn leven. En al zijn heiliger, inniger, teederder zielsleven heeft maar één uitwerking, om namelijk Christus steeds meer als zijn eenig Hoofd te gevoelen, en onder dat Hoofd zelf al kleiner en volgzamer te worden.

Die belijdenis van Christus als zijn *Hoofd* is dus geen uitwendige vorm of beeldspraak. Neen, het is een zielsproces. Eerst is hij nog tamelijk wel *zelf* het hoofd, en hij *gebruikt* den Christus. Maar allengs loopt dat om. Christus wast, hij wordt minder. En het einde is, dat Christus in alles zijn *Hoofd* wordt, en dat hij niet meer kan denken, ademen, bidden, ja drinken uit de Fontein en zijn ziele spijzen, dan door dit zijn *Hoofd*.

En naarmate ge nu door de practijk der ziel en den strijd des levens alzoo inniger en waarachtiger onder uw Hoofd komt en zelf almeer lid van zijn lichaam wordt, des te sterker en machtiger wordt u ook de waarborg dien *zijn* opstanding u biedt.

Hoofd en lichaam zijn één, en kunnen niet gescheiden worden. Zonder lichaam sterve het Hoofd, en zonder hoofd sterve het lichaam. In beider onafscheidelijkheid ligt de zekerheid des levens. Daarom is de volharding der heiligen zulk een vast plechtanker. En hoe ook de aanvechting u verschrikke, ooit wezenlijk denken dat ge uit Christus' lichaam weer zoudt worden uitgesneden, dat kunt ge daarom niet, overmits *uw* uitsnijding *het lichaam* zelf verminken zou.

Ge weet dus als kind van God, tegelijk met uw eigen levensbesef, dat gij als *lid* van het lichaam met het *Hoofd* van dat lichaam lotgemeen zijt; dat het lichaam het Hoofd *volgt*.

En overmits nu de Christus in zijn verrijzenis volkomen heeft getriomfeerd, zoodat de engelen hem dienden, de aarde beefde, aan het loome lijf al het brooze ontglipt was, en noch Romes heirmacht, noch der Joden haat, noch des duivels grimmigheid iets tegen hem vermochten, maar hij, over al zijn vijanden triomfeerend, met zijn jongeren in zielsgemeenschap, kenlijk opvoer in eeuwige heerlijkheid, — nu is het uitgemaakt, dat heel het lichaam Christi, met al zijn leden, denzelfden weg uit moet. Nu het *Hoofd* triomfeerde, kan het *lichaam* niet in smaad, noch in gedempte en beperkte verlossing blijven hangen. Nu moet zooals het *Hoofd* zegepraalde, ook heel het lichaam Christi en al wie lid van dit lichaam is, zegepralen met hem.

En daarom de dag komt, komt zekerder dan onze voet den bodem der aarde drukt, dat het ook voor ons met alle beklemdheid, met alle beperktheid, met alle halve verlossing een einde zal nemen, en dat we *evenals ons Hoofd zullen verrijzen.*

„Het is nog niet geopenbaard, wat we zijn zullen, maar dit weten we, dat [als Christus op de wolken komt] wij hem, ons Hoofd, gelijk zullen wezen, want we zullen hem zien gelijk hij is."

„Hem gelijk wezen", dat is de triomf die wenkt. Niet, om middelaars te worden gelijk hij Middelaar is, of Gods eigen zoon, gelijk hij Gods eigen Zoon is. Dit is niet bedoeld. Dit kan niet. Maar wel hem gelijk wezen in staat en in glorie.

Gods vijanden niet meer als drijvers achter ons, maar als overwonnelingen onder ons. Alle machten van dood en ellende zonder vat of vermogen tegen ons. De zonde en alle gruwel der verleiding ontwapend. En wij naar ziel en lichaam, levende in het nieuwe organisme der menschheid, onder ons heerlijk Hoofd Christus.

In zulk verrijzen van Gods kinderen zal dus eens de Almachtigheid van Gods glorie volkomen triomfeeren over den harden fellen tegenstand, waarmee alle onheilige macht nu nog tegen den Heere der heerlijkheid inworstelt.

Als God eens al zijn kinderen in glorie verrijzen doet, en niemand meer iets tegen hen vermag, zal de triomf van Gods majesteit blijken.

Daarom kostte Jezus' Opstanding zoo ontzettende kracht, dat de heilige apostel spreekt van »de grootheid der sterkte zijner macht, die Hij gewrocht heeft toen Hij Christus uit de dooden opwekte."

Natuurlijk! Want die Opstanding van Christus was het planten van de banier der overwinning middenin zijn vijanden.

En vandaar is het dan ook zoo volkomen begrijpelijk, dat de wereld na eeuwenlang het Paaschlied onnadenkend te hebben meegezongen, zóó niet de ontzaglijke beteekenis van dat verrijzen van Immanuël gevoeld heeft, of ze heeft terstond den ban op dien psalm des levens gelegd.

Neen, riep de wereld, ik ben *nog niet* overwonnen! Het *kan* niet zijn! Christus verrees *niet* uit den dood!

En daartegenover nu zijn Gods kinderen weer gaan inzien, hoe juist in dat verrijzen van Christus al hun glorie lag.

Wie is het die verdoemt?

Christus is het, die voor ons gestorven is, *wat meer is, die ook opgewekt is*, die ook voor ons bidt.

KUYPER.

„Eén is uw Vader!"

> En gij zult niemand uwen vader noemen op de aarde: want één is uw Vader, namelijk die in de hemelen is.
> Matth. 23 : 9.

De Heilige Schrift spreekt geen hiëroglyphen spraak, maar menschentaal.

Als er dus staat: »Gij zult niemand *uw vader* noemen op aarde!" — dan heeft dit niets uitstaande met den vadernaam, die op uw lippen komt, als ge spreekt tot den man die u heeft gegenereerd. Het »eert uw vader en uw moeder", verliest door dit strenge zeggen van Jezus niets van zijn kracht.

Op heel iets anders doelt dit dringend verbod, om toch niemand uw vader op aarde te noemen, en wel op een kwaad, dat in onze eeuw nog veel strenger bestrijding en kastijding noodig heeft, dan in de dagen toen Jezus het uitsprak.

»Vader" slaat hier op hetgeen gegenereerd is in onzen geest.

Wie niet dommelt, maar leeft, niet droomt maar wakker is, niet omloopt met een leeg hart en een ijl hoofd, maar het hart met zielskracht verrijkt, het hoofd met een wereld van gedachten bewoond heeft, voelt dat hij die heilige spanning zijns harten, dat hij dien schat van zijn denken niet uit zich zelf heeft.

Eens was hij arm. Er was een tijd, dat hij niet zag wat hij nu ziet, niet bezat wat hij nu bezit. En sinds is bij tusschenpoozen, bij

Is het kaartspel ongeoorloofd?

II.

De redenaar gaat tot de verklaring van zijnen tekst over. De aandacht der hoorders is groot, want helder en duidelijk is de preek. Eindelijk komt de spreker aan zijne toepassing. »Uit dit verhandelde," zoo zegt hij, »om tot de toepassing te komen, blijkt dan, naar welken regel en tot wat einde een Christen verbonden en verplicht is, al zijne woorden en bedrijven te richten, zal hij toonen te bedoelen het groote einde, waartoe hij voor een korten tijd leeft, en bewijs hebben en aan anderen geven, dat Jezus zijn Heere is, en dat zijn naam hem ontzaglijk en zijn gebod voor zijne ziel lieflijk is; hij moet die in al zijn zeggen en doen openbaar maken. Dit eischt de heilige Paulus in den tekst en ik zie geene noodzakelijkheid, om dit gezegde door andere gelijkluidende teksten te bevestigen, en met redenen zijne billijkheid te sterken, of te bewijzen, dat de heiligen, in Gods Woord geroemd, zoo gelooft hebben. Ik denk, mijne geliefden, dat des apostels gebod van alles te doen en te spreken in Christus' naam en tot Gods heerlijkheid zich zoo Goddelijk en elk onzer verbindend aan het gemoed opdoet, dat ieder uwer overreed moet zijn om een gereede, vrijwillige toestemming aan het gezegde te geven, of hij moet zijne conscientie geweld aandoen.

Komende dan tot het stuk zelf, heb ik volgens dezen tekst uwe aandacht iets te zeggen over het kaartspel, dat ik voor het tegenwoordige voornamelijk op het oog heb onder andere spelen, omdat dit bij losse menschen de meeste voorspraak vindt, voor hetwelk velen pleiten, ook omdat het kaartspel zoo algemeen is doorgebroken bij menschen van allerlei rang.

Dit is dan mijne stelling: Indien een Christen alles wat hij doet met woorden of werken verplicht is te doen volgens des Heeren Jezus' gebod, in zijnen naam, dankende God en den Vader door Hem, zoo is het hem niet geoorloofd met de kaart te spelen.

Het gevolg uit deze onderstelling is zoo duidelijk, dat het geene loochening kan lijden dan bij zulken, die de zonde deugd en het kwade goed heeten, op welken past: »Wee diegenen, die het kwaad goed heeten en het goede kwaad noemen. Wee diegenen, die in hunne oogen wijs en bij zichzelven verstandig zijn, duisternis stellende tot licht en het bittere tot zoet." (Jes. 5 : 20, 22)

Het kaartspel is gruwelijk en verfoeielijk. Eilieve, wie gij zijt, overweegt eens deze volgende redenen in Gods vreeze.

1. Omdat het noodzakelijk en onvermijdelijk in zich bevat, het misbruik van het lot. Het lot werpen in het spelen of buiten spel is een menschelijke daad, te dien einde aangesteld, om door zijne uitkomst eene zaak, die ons onbekend is, van God te mogen weten. Het is een begeerte van Gods getuigenis, dat Hij een zeker verschil door het bepalen van zekere uitkomst in een gebeurlijke zaak wil wegnemen. Het is een ongewoon verzoek aan den heiligen God, dat Hij zijnen wil gelieve te openbaren in een zwaar geschil, waaruit men zich niet redden kan, noch door wijsheid, noch door kunst of eenig middel, en daar echter eene uitkomst moet plaats hebben wegens de grootheid en den dringenden nood der zaak.

Uit deze beschrijving blijkt, dat het lot gebruikt mag worden, gelijk het ook de heiligen gebruikt hebben. Aäron moest de loten werpen over de twee bokken, een lot voor den reine en een lot voor den weggaanden bok. Volgens Gods bevel geschiedde de verdeeling van het beloofde land door het lot. Matthias werd door het lot tot een apostel verkozen. Doch tegelijk is openbaar dat het lot heilig is, daar God het op een bijzondere wijze bestiert, ontdekkende daardoor zijn wil en believen. Salomo zegt: »Het lot wordt in den schoot geworpen, maar het geheele beleid is van den Heere." Waarom het ook een godsdienstig werk is, aangezien in zijn gebruik een verzoek en bede tot God geschiedt. De heiligen zelf hebben het lot gebruikt met nevengaande aanroeping van Gods heiligen naam. De apostelen baden en zeiden: »Heere, Gij Kenner der harten, wijs Gij van deze twee eenen aan, dien Gij verkoren hebt, om te ontvangen het lot dezer bediening en des apostelschaps," en zij wierpen hunne loten. Waaruit blijkt, dat door het lot eene uitkomst verwacht wordt, welke strekt tot Gods heerlijkheid, en waardoor land en kerk nut hebben. Overzulks het lot gebruikt mag worden in zaken van geschil en die van aanbelang zijn, daar het welzijn van ons en de menschen van afhangt en welker uitkomst men volgens geen ander middel hebben kan. Volgens Salomo's zeggen: »Het lot doet de geschillen ophouden en maakt scheiding tusschen machtigen." Dewijl dan blijkt, dat het lot heilig is, een godsdienstig werk, waarover Gods bestiering op een andere wijze gaat, en maar gebruikt is en mag worden om gewichtige geschillen te doen ophouden, zoo besluit ik hieruit, dat een spel, dat door het lot gedirigeerd wordt, zondig en gruwelijk is.

Gij zult zeggen, wat maakt dat het kaartspelen? Waartoe dient dit gezegde van het lot?

r. Omdat het kaartspel zonder en buiten het lot niet kan uitgeoefend worden. Dit is in de omdeeling en het ontvangen van de kaart zoo openbaar, dat het geen tegenspraak lijdt. Want, gelieve, wie bestuurt de zaak, dat de eene speler goede en de andere kwade kaarten ontvangt; de een een *aas* of *heer*, de andere een *zes* of *zeven*, de een zooveel troef, de ander minder of wel geen. Geschiedt dat door de behendige loosheid van den uitdeeler of heeft dat de ontvanger in zijne hand? Ik weet, dat gij hierop *neen* moet antwoorden, het is dan eenigljk de Goddelijke besturing, het lot; dit kan niemand loochenen.

DE GAAY FORTMAN.